

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Crosssectional survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์แบบครอบครัว และปัจจัย/เงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมดังกล่าว ได้แก่ ความรู้เรื่องโรคเอดส์และการป้องกันการติดเชื้อแบบครอบครัว การรับรู้ต่อโรคเอดส์และการป้องกันการติดเชื้อแบบครอบครัว ทศนคติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ การเข้าถึงอุปกรณ์การป้องกันการติดเชื้อแบบครอบครัว การได้รับการกระตุ้นเตือนในเรื่องการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ และการได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์แบบครอบครัว กับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์แบบครอบครัวของนักศึกษาวิทยาการสาธารณสุขเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ส.ป.ป.ลาว)

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นนักศึกษาของวิทยาการสาธารณสุขเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปีการศึกษา 2544

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นนักศึกษาที่เรียนในชั้นปีที่ 2 และ 3 ในวิทยาการสาธารณสุขเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปีการศึกษา 2544 จำนวน 236 คน ซึ่งจำแนกเป็นนักศึกษาสาขาพยาบาลผดุงครรภ์ จำนวน 128 คน สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ จำนวน 50 คน และสาขาคู่ครองอนามัย จำนวน 58 คน โดยมีขั้นตอนในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.1.1 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะในชั้นปีที่ 2 และ 3 เท่านั้น เนื่องจากนักศึกษาในชั้นปีดังกล่าวเป็นนักศึกษาที่ได้ลงไปฝึกปฏิบัติงานตามโรงพยาบาลต่างๆและมีโอกาสได้สัมผัสกับผู้ป่วยมากกว่าชั้นปีที่ 1 (นักศึกษาในหลักสูตรจะใช้เวลาเรียนทั้งหมด 3 ปี)

3.1.2 เลือกตัวอย่างทุกคนที่มาเรียนหนังสือในวันที่ 14 มีนาคม 2544 และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในวันเดียวกัน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยแบ่งได้เป็น 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะประชากรและสังคม

เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกและเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของผู้ตอบ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ศาสนา สาขาวิชา ชั้นปี และภูมิลำเนา(ภาค)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความรู้เรื่องโรคเอดส์และการป้องกันการติดเชื้อแบบครอบจักรวาล

เป็นแบบสอบถามวัดความรู้เรื่องโรคเอดส์และการป้องกันการติดเชื้อแบบครอบจักรวาล จำนวน 26 ข้อ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูก	มีค่าคะแนนเท่ากับ	1
ตอบผิด	มีค่าคะแนนเท่ากับ	0

การประเมินความรู้เรื่องโรคเอดส์และการป้องกันการติดเชื้อแบบครอบจักรวาล ได้พิจารณาจากค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้รวมของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ดี	มีค่าเท่ากับ	มากกว่า $\bar{X} + 1S.D.$
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	$\bar{X} \pm 1S.D.$
ไม่ดี	มีค่าเท่ากับ	น้อยกว่า $\bar{X} - 1S.D.$

ส่วนที่ 3 การรับรู้ต่อโรคเอดส์และการป้องกันการติดเชื้อแบบครอบจักรวาล

เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประยุกต์จากมาตรวัด Likert โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็น

ด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งประกอบด้วย 15 ข้อ ที่มีข้อความทั้งทางด้านบวก 7 ข้อ (3, 5, 6, 7, 9, 12, 15) และ ด้านลบ 8 ข้อ (1, 2, 4, 8, 10, 11, 13, 14) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

	ข้อความด้านบวก	ข้อความด้านลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4	1
เห็นด้วย	3	2
ไม่เห็นด้วย	2	3
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	4

การประเมินการรับรู้ต่อโรคเอดส์และการป้องกันการติดเชื้อแบบครอบจักรวาล มีเกณฑ์ แบ่งได้ 3 ระดับ ดังนี้

มาก	มีค่าเท่ากับ	มากกว่า $\bar{X} + 1S.D.$
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	$\bar{X} \pm 1S.D.$
น้อย	มีค่าเท่ากับ	น้อยกว่า $\bar{X} - 1S.D.$

ส่วนที่ 4 ทักษะคิดต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์

เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประยุกต์จากมาตรวัด Likert โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และได้จัดแบ่งเป็น 3 ด้านคือ ด้านความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มของพฤติกรรม การป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ ประกอบด้วยข้อความทั้งด้านบวก 10 ข้อ (1, 3, 4, 6, 8, 9, 11, 12, 14 และ 15) และด้านลบ 10 ข้อ (2, 5, 7, 10, 13, 16, 17, 18, 19 และ 20) มีทั้งหมด 20 ข้อ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

	ข้อความด้านบวก	ข้อความด้านลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4	1
เห็นด้วย	3	2
ไม่เห็นด้วย	2	3
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	4

ดี	มีค่าเท่ากับ	มากกว่า $\bar{X} + 1S.D.$
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	$\bar{X} \pm 1S.D.$
ไม่ดี	มีค่าเท่ากับ	น้อยกว่า $\bar{X} - 1S.D.$

ส่วนที่ 5 ปัจจัยเอื้ออำนวย และปัจจัยเสริม

ปัจจัยเอื้ออำนวยใช้แบบสอบถามที่วัดเกี่ยวกับการเข้าถึงอุปกรณ์การป้องกันการติดเชื้อแบบครอบจักรวาล จำนวน 15 ข้อ โดยแบ่งเป็น

ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือกคือ เพียงพอ ไม่เพียงพอ ไม่มี โดยผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนโดยเปรียบเทียบความเพียงพอ ไม่เพียงพอ และไม่มีอุปกรณ์

การประเมินการเข้าถึงอุปกรณ์การป้องกันการติดเชื้อแบบครอบจักรวาล ให้คะแนนดังนี้

- มีอุปกรณ์เพียงพอ 3 คะแนน
- มีอุปกรณ์ไม่เพียงพอ 2 คะแนน
- ไม่มีอุปกรณ์ 1 คะแนน

ปัจจัยเสริมคือ การได้รับการกระตุ้นเตือนในเรื่องการป้องกันการติดเชื้อแบบครอบจักรวาลและการได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์แบบครอบจักรวาลใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ 2 คำตอบคือ เคย ไม่เคย หรือมี ไม่มี และแบบเลือกตัวเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ จำนวน 5 ข้อ โดยผู้ตอบเลือกตอบในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนโดยเปรียบเทียบการเคย ไม่เคย การมี ไม่มี และการได้รับและไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆด้วยค่าความถี่และร้อยละของคำตอบ

การประเมินการได้รับการกระตุ้นเตือนในเรื่องการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์แบบครอบจักรวาลและการได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์แบบครอบจักรวาลได้ให้คะแนนดังนี้

- เคยได้รับ 1 คะแนน
- ไม่เคยได้รับ 0 คะแนน

ส่วนที่ 6 พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์แบบครอบครัว

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อแบบครอบครัว โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประยุกต์จากมาตรวัด Likert โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบางครั้ง ไม่ปฏิบัติ ไม่มีกิจกรรม จำนวน 12 ข้อ ซึ่งเป็นคำถามข้อที่ 1-6, 8, 10-13 และ 19 (ดังแสดงไว้ในแบบสอบถาม ภาคผนวก ค หน้า 100) และพฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมร่วมที่นักศึกษาทั้ง 3 สาขาวิชาได้ผ่านการฝึกปฏิบัติ นอกจากนี้ผู้ศึกษาได้สอบถามพฤติกรรมบางเรื่องที่มีลักษณะเฉพาะสาขา คือ ข้อที่ 7, 9, 14-18 และ 20 แต่ไม่ได้เอามาวิเคราะห์เป็นพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์แบบครอบครัว โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนนดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ	3 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	2 คะแนน
ไม่ปฏิบัติ	1 คะแนน

การประเมินพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์แบบครอบครัวมีเกณฑ์แบ่งได้ 3 ระดับดังนี้

ดี	มีค่าเท่ากับ	มากกว่า $\bar{X} + 1S.D.$
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	$\bar{X} \pm 1S.D.$
ไม่ดี	มีค่าเท่ากับ	น้อยกว่า $\bar{X} - 1S.D.$

การควบคุมคุณภาพเครื่องมือ

การศึกษครั้งนี้มีขั้นตอนในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบข้อความของคำถามและรูปแบบ จำนวน 5 ท่าน (รายชื่ออยู่ในภาคผนวก ง)

2) ตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้กับนักศึกษาของวิทยาการสาธารณสุขหลวงพระบางที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน นำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1) วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความรู้เรื่องโรคเอดส์และการป้องกันการติดเชื้อแบบครอบครัว โดยใช้สูตรคูเคอร์ริชาร์ดสัน (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78

2.2) วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดการรับรู้ต่อโรคเอดส์และการป้องกันการติดเชื้อแบบครอบครัว โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73

2.3) วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.70

2.4) วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดเกี่ยวกับปัจจัยเอื้ออำนวย (การเข้าถึงอุปกรณ์การป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์แบบครอบครัว) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79 และปัจจัยเสริม (การได้รับการกระตุ้นเตือนและการได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์แบบครอบครัว) โดยใช้สูตรคูเคอร์ริชาร์ดสัน (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76

2.5) วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์แบบครอบครัว โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

3.3.1 ทำหนังสือติดต่อประสานงานกับคณบดีวิทยาการสาธารณสุขเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการทำการศึกษา

3.3.2 เข้าพบหน่วยงานรับผิดชอบการสอนนักศึกษาวิทยาการสาธารณสุขเวียงจันทน์ เพื่อวางแผนและนัดหมายวันเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.3 ผู้ศึกษาได้แนะนำตัวเอง แจ้งวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและสิทธิในการเข้าร่วม และถอนตัวจากการตอบแบบสอบถามให้นักศึกษาเข้าใจและสมัครใจที่จะให้ความร่วมมือในการศึกษา

3.3.4 ผู้ศึกษาได้อธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง โดยมีเจ้าหน้าที่ของห้องการคณะกรรมการแห่งชาติด้านเอดส์ กระทรวงสาธารณสุขลาว ช่วยแจกแบบสอบถาม และช่วยอธิบายในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่เข้าใจคำถาม

3.3.5 หลังจากตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วน ในการตอบแบบสอบถามทันทีที่กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จสิ้น

3.3.6 นำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง ก่อนนำไปบันทึกข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows ซึ่งมีสถิติที่ใช้ ดังนี้

3.4.1 บรรยายลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างและลักษณะทั่วไปของปัจจัยต่างๆ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.4.2 บรรยายความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องโรคเอดส์และการป้องกันการติดเชื้อแบบครอบจักรวาล การรับรู้ต่อโรคเอดส์และการป้องกันการติดเชื้อแบบครอบจักรวาล ทักษะติดต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ การเข้าถึงอุปกรณ์การป้องกันการติดเชื้อแบบครอบจักรวาล การได้รับการกระตุ้นเตือนในเรื่องการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์แบบครอบจักรวาล และการได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์แบบครอบจักรวาลกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์แบบครอบจักรวาล โดยใช้สถิติ Chi-square

3.4.3 อิทธิพลของปัจจัยร่วมที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์แบบครอบจักรวาล ใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)